

Oratio
pro de
factis.

ftulerant, pro ipsis orat, factaque collatione mittit Ierofolymam 12. millia drachmas argenti, curat pro ipforum peccatis sacrificium offerri, spem resurrectionis ostendit.

1. Mac. 6.
2. Mac. 13.
Obfidio
arcis Sion.
Eupator
inuat
Iudæam.

Anno 150. his qui in arce erant Iudæos affligentibus, coepit Iudas obsidere arcem in Ierusalem. quod ubi rex Antiochus Eupator audiuit, iratus venit cum Lysia & exercitu 120. millium, & 32. Elephantum turres cum militibus in tergo gestantium, ad debellandum Iudam, cum quo semel & iterum congressus,

Eleazari
magnani-
mitas.

multa millia suorum amittit. Eleazar Iudæus fortiter castra hostium penetrans, occiso Elephantante ab eo oppressus, interit. rex tamen Eupator Bethsuram per deditioem capit, & Iudæis aufert, eo quod non essent alimenta conclusis, quia erat sabbatum terræ, & quæ reposita fuerant, iuxta legem, iam alienigenæ consumpserant,

Leuit. 25.

1. Mac. 6.
2. Mac. 13.
Obfidio
templi.
Eupator
pacē in-
it
cū Iudæis.

Deinde rex diebus multis obsidet & oppugnat montem siue arcem Sion, hoc est, templū, ubi Iudas se munierat. sed audiens Philippum quendam dominari Antiochiæ, postulat à Iuda pacem, concedens Iudæis vt ambulent in legitimis suis, & iurans se nihil facturum mali, acquiescit Iudas. rex ingressus templum, offert sacrificium, munera ponit, Iudam osculatur, & facit eum principem à Ptolemaide vsque ad Gerrenos, sed contra iuramentum suum destruxit murum in gyro templi, ne fortè post discessum suū occasione præsidij rebellarent. receditque festinanter Antiochiam, ac Philippum fugat.

Ioseph. 12.
ant. 14.
Ioseph. 13.
ant. 4.
Templum
in Aegyp-
to.

Ioseph. 1.
bel. 1. & 7.
bel. 30.

Onias sacerdos sancti Oniæ pontificis filius cum multis Iudæorum fugit in Aegyptum, & impetrato à rege Philometore loco apud Hieropolim, ædificat ibi templum instar illius quod erat in Ierusalem, cultumque diuinum instituit: fingens hoc modo se implere scripturam, quæ dixerat: In die illa erat altare Domini in medio terræ Aegypti. hoc templum permansit vsque ad imperium Vespasiani, & tunc funditus dirutum est.

1. Mac. 7.

2. Mac. 14.

Alcimus
apostata.

Psal. 78.

Anno 151. post triennium, quàm templum à Machabæo purgatum est, Demetrius Soter antedictus Seleuci filius clam Roma profugus occupat regnum Syriæ, occisisque Antiocho Eupatore & Lysia, regnat ann. 9. alias 12. quem statim adit Alcimus quondam pontifex, sed propter idololatriam fugatus à Iuda, ac datis muneribus petit, & se restitui in pontificatum, & interfici Iudam, quo superstite, nunquam futurā pacem. Missus ilicò Bacchides dux cum exercitu magno, in circuitu Ierusalem multos Iudæorum perfidè occidit, cōstituit Alcimum pontificem, datisque ei militibus, vt Iudam debellaret, redit ad regem. Iudas è contrario debellat Alcimum, qui regressus ad regem, imperat nouum exercitum, ducemque Nicanorem.

1. Mac. 7.

2. Mac. 14.
Iudas du-
cit vxorē.

Nicanor autem metuens cum Iuda confingere, pacem cum eo facit, intrat Ierusalē, hortatur Iudam ducere vxorem, filiosque procreare, nuptijs interest, vnanimiter comiterque viuunt. quæ videns Alcimus, tertio regem aggressus, omnia defert, rex commotus & iratus,

scribit Nicanori vt Iudam caperet. Iudas autem tempestiuè subtrahit se. iratus Nicanor irrisis sacerdotum sacrificijs, extendens manum ad templū, iurat sacerdotibus, ni Iudam tradant, se templum euersurum. vnde sacerdotes flentes Dei implorant auxilium, vt templum conseruet, & vindicet Nicanoris blasphemiam. Tunc senex Razias Iudæus à militibus Nicanoris comprehendendus, seipsum interficiens, in eos proprijs manibus suis instina proijcit.

Nocte videt Iudas in somnis sanctum Oniam pontificem extensis manibus orare pro populo Israel: ac Ieremiam prophetam aureum sibi tradere gladium, quo aduersarios deuinceret.

Quam visionem 3. millibus, qui secum erāt, exponens, animos eorum confortat. factaque ad Deum oratione, Nicanorem contempta Dei potentia sabbato, die 13. Februarij, se agredientem, cum 35. millibus, totoque exercitu prosternit, caput & dexteram ipsius præscissa, suspendit Ierofolymis contra templum, linguam verò eius blasphemam particulatim auibus dat, constituitque præfatum diem quotannis festiuè celebrari, ad memoriam diuinæ victoriæ.

Anno mundi 3805.

STATIM igitur post mortem Nicanoris, Iudas audita Romanorum potentia, mittit legatos Romam, foedus societatis mutique auxilij cum eis inuit. qui remittunt Iudæis icte foederis rescriptum in tabulis æreis, & sine mora scribunt Demetrio, ne Iudæos amplius molestaret.

Anno mundi 3805.

AT Interea Demetrius rursus miserat Bacchidem & Alcimum cum nouo & electo exercitu in Iudæam mense martio anni 152. aduersum quos Iudas cum paucis fortiter à mane vsque ad vesperam confligens, in proelio occiditur. cuius frater Ionathas rogatu populi principatum, ducatum, ac pontificatum suscipit. præst annis 19. ac strenuè se Bacchidi opponit, ac Ioannis fratris sui cædem vindicat.

Anno 153. Alcimus coepit destruere muros sancti sanctorum, & opera prophetarum. sed subito percussus à Deo paralyti, moritur tormento magno, quod videns Bacchides, redit ad regem. Sed post biennium reuocatus à falsis Iudæis, victusque à Ionatha, facit pacem cum eo, atque discedit. cessatque gladius ex Israel.

Anno 160. Alexander nobilis, filius Antiochi Eupatoris, occupat Ptolemaidem, regnatque annis 10. Demetrius autem veritus ne fortè Ionathas adhereret Alexandro. festinat facere cum eo pacem, dat ei potestatem congregandi exercitum, & fabricandi arma, reddit omnes munitiones præter arcem Bethsuram, obsides restituit, magnasque immunitates pro-

res promittit. quin & Alexander constituit Ionatham Pontificem Iudæorum, mittitque ei stolam purpuream & coronam auream, vt eum in suas partes pertrahat. itaque Alexandro adhærens Ionathas, induit se stola sancta mense Septembri eiusdem anni 160. in festo Scenopægiæ congregat exercitum, facit arma copiosa.

1. Mac. 10. Deinde Alexander Demetrium proelio victum occidit, assumptoque Syriæ regno, mittit ad Ptolomæum Philometorem regem Aegypti, petens sibi filiam illius vxorē dari. Consentit ille, venitque cum Cleopatra filia sua Ptolemaidam anno 162. ibique nuptiæ celebrantur, ad quas vocatus & Ionathas, ab utroque rege plurimum honoratur, indutusque purpura assidet Alexandro.

1. Mac. 10. Anno 163. Demetrius secundus filius superioris Demetrii Soteris venit à Creta in Syriam, vt debellaret Alexandrum, sed impediuit eum Ionathas, Apollonium eius ducem deuincit; octo millia occidit Azotum & templum Dagon succendit, & in præmium accipit ab Alexandro fibulam auream, & Accaron cum finibus suis in possessionem,

1. Mac. 11. Anno 167. Ptolomæus Philometor dolo occupat regnum Alexandri generi sui, filiam suam ei ablatam tradit in vxorem Demetrio. Alexander bello victus fugit in Arabiam, vbi caput eius abscindunt mittuntque Philometori. quo viso, & ipse moritur post triduum. tunc ergo regnare cœpit Demetrius, & regnavit annis 6. in Aegypto: succedit Euergetes secundus.

1. Mac. 11. Tunc cœpit Ionathas obsidere arcem in Ierusalem, Demetrius autem scribit ei, ne hoc faceret, sed festinaret venire Ptolemaidam ad regale colloquium. acquiescit, accedit regem, confirmatur in pontificatu, impetrat immunitatem Iudææ ab omnibus exactionibus.

1. Mac. 11. Videns autem Demetrius se pace perfrui, dimittit exercitus suos quorum ob hoc indignationem incurrit, quod noluit stipendia dare diebus pacis. igitur dux Tryphon abit in Arabiam ad Antiochum Alexandri filium, vt eum regem constitueret.

1. Mac. 11. Ionathas autem rogat Demetrium, vt eijceret satellites arcis. Promittit rex vt faceret, modo mitterentur sibi Iudæi milites Antiochiam. missi ter mille viri, vix aulâ regis ingressi sunt, & ecce 120. millia de ciuitate insurgunt in eum. Iudæi verò pro rege viriliter pugnant, centum millia ciuium vno die occidunt, ciuitatem succendunt, regem liberant. Porro rex liberatus ingratus mentitur Ionathæ, & alienat se ab eo, vexatque eum valde.

1. Mac. 11. Paulo post reuersus Tryphon & Antiochus adolescens Alexandri filius, Sedetes, expulso Demetrio regnat annis 9 cum Ionatha foedus init. Ionathas autem Bethsuram expugnat, alienigenasque debellat.

1. Mac. 12. Interim Ionathas missis legatis, renouat amicitiam cum Romanis & Spartiatis, principes Demetrii fugat, Arabes percutit, Iudæam munit: sed tandem à Tryphone cupiente reg-

num Antiochi inuadere, & fingente se amicum, deceptus, ac dolo circumuentus, Ptolemaidæ comprehenditur, omnesque qui cum eo erant, interficiuntur.

Anno mundi 3824.

STATIMQUE anno 170. Simon frater eius à populo princeps, dux ac pontifex electus, præest annis octo, resistit Tryphoni Iudæam inuadenti, eidemque mittit petitam pecuniam & duos filios Ionathæ ad eius redemptionem. Tryphon autem accepta pecunia, patrem cum filijs occidit. & inde anno mundi 3824. dominum suum Antiochum adolescentem regem proditoriè occidit, regnumque eius inuadit, regnatque pro eo.

Anno 170. ducatus sui primi, Simon missis legatis impetrat à rege Demetrio Iudæis immunitatem à tributis, Gazamque expugnat & mundat ab idolis.

Anno 171. ad deditionem compellit custodes arcis Sion siue Ierusalem, quibus eiectis mundat arcem ab idolis, & intrat in eam die 23. Aprilis cum ramis palmarum & canticis, statuit eum diem quotannis latè agendum, filiumque suum Ioannem Hyrcanum cōstituit ducem militiæ, ac magna pace cum suo populo fruens, super omnes gloria clarer.

Anno 172. missis legatis renouat societatem cum Spartiatis & Romanis, mittitque his clypeum aureum minarum mille. qui remittunt ei libertatem in tabulis æreis, & scribunt literas cunctis regibus & regionibus, ne foederatos infestent.

Anno 174. Demetrio in Media ab Arface rege deuicto, capto & incarcerato, eius filius Antiochus Sedetes volens vendicare & occupare regnum paternum, ne Iudæi resisterent, primò cum Simone foedus fecit, scribens ei gratiosam epistolam, & adiiciens ad indulta priorum, etiam proprii numismatis percussuram. deinde cum centum viginti octo milibus Tryphonem persequens, compulsus in Dora, terra marique obsidet: sed quia recusat missum à Simone auxilium, Tryphon nauis effugit.

Post hæc Antiochus rupto foedere, reposcit à Simone restitutionem arcis Ierusalem, Iope, Gaza, ac tributa quibus denegatis, mittit aduersus eum Cendebæum ducem exercitus, quem Ioannes & Iudas filij Simonis iam senis deuincunt ac profligant.

Anno mundi 3832.

ANNO 177. mense Ianuario, Simon perambulans ciuitates Iudææ, & solitudinem gerens earum, descendit Iericho cum Iuda & Mathatia filijs ad generum suum Ptolomæum, qui dominandi ambitione inflammatus acceptos conuiuio in Doch castro dolo occidit socerum & filios eius, sedetes ad mensam suam, & mittit ad regem auxilium petens, vt ei traderet regionem. sed Ioannes

Genebrar. 39. 52.

1. Mac. 13. Philo in Breuia.

Simon Machab. Ionathas perfidè perimitur

1. Mac. 13. Simon Machab.

1. Mac. 13. 14.

Pax in Israel.

1. Mac. 14. 15.

1. Mac. 15.

1. Mac. 15. 16.

Geneb. 39. 52.

1. Mac. 16.

Simon in conuiuio necatur.

Ioannes
Hyrcanus.
Ioseph. 13.
ant. 14. &
1 bell. 2.
Philo in
breniar.
Ioseph. 13.
ant. 15.
Obsid o
Ierusalē.

Hyrcanus priscus supradictus statim exurgens, loco patris, viriliter se opponit, velocissimè Ierusalem venit, populum confortat, ducatum ac pontificatum suscipit, expulsoque ac effugato Ptolomæo. præest annis 26. alij 31.

Rex autem Antiochus Sedetes annis 4. sui imperij & I. Hyrcani, Ierosolymam multiplici vallo circumdat Hyrcanus in vrbe cōclusus, rogat regem concedi sibi legitima, sicut fecerant alij reges. respondet Antiochus, facturum se, si traderent arma, si tributa soluerent si custodes militum in arcem admitterent. Iudæi necessitate compulsi, primas condiciones suscipiunt, custodiam refutant, sed loco eius 300. argenti talenta præbent. quibus rex acceptis, discedit in Persidem, vbi cum diriperet templum Naneæ, à sacerdotibus lapidatur, membratimque diuiditur.

Hyrcanus autem Ierosolymæ primus Xenodochia pauperum instituit. mittit Romam, qui de facta sibi ab Antiocho violentia querebantur, decreto senatus inter amicos refertur; cæterum nihil ab eis auxiliij consequitur. Samariam obsidione captam solo æquat, templum montis Garizim destruit. quod steterat annis 200. Idumæos circumcisionem ac Iudaismum recipere compellit.

Anno 88 Iudæi habitates Ierosolymæ compilant ex quinque libris Iasonis Cyrenæi librum Machabæorum secundum, & per modum epistolæ mittunt Iudæis cōmorantibus in Aegypto adhortantes eos gratias agere Deo, de morte Antiochi, vrque celebrent duas festiuitates à se nouiter institutas, nempe festum dedicationis templi per Iudam Machabaum, & diem ignis de celo dati.

Erant hoc tempore apud Iudæos sectæ tres, Phariseorum, Saduceorum, & Essenorū. Pharisei, fidei sinceritate, solida eruditione, atque authoritate cæteros præcellentes, præter legem Moyli & Prophetas, multas traditiones ceremoniasque seruabant, quibus simul & habitu à communi hominum discreti, reputabant se cæteris meliores. Phylacteria, id est, decalogum membranæ inscriptum, coronæ vice gerebant in fronte & sinistro brachio, dilatabant fimbrias, ieiunia, orationes & eleemosynas libenter faciebant in publico, vt ab hominibus viderentur. Sadducei autem, quinque libros Moyli tantum recipiebant, nec Angelos, nec spiritus, nec resurrectionem mortuorum esse credebant: sed animas simul cum corporibus interire, ideoque nec vlla post hanc vitam iustitiæ præmia restare.

Esseni verò Dei cultum religionem ac iustitiam pertinacissimè seruabant, in communi viuebant: à mulieribus, vino, & carnibus semper abstinebant, vestes habere mundas studebant: ante Solis ortum orabant, interdum operabantur, vesperi sub silentio edebant, & quia sobrii longè erant vitæ.

Genebrat.
3983.
Ioseph. 13.
ant. 18.
1. bell. 3.

Anno mundi 3858.

HYRCANO defuncto, filius & successor eius Aristobulus, non contentus paren-

tum gloria, vt dux & pontifex diceretur, prius post captiuitatem Babylonicam assumpto diademate, etiam regem seipsum facit, regnat anno vno, statimque matrem & fratres incarcerat, vbi mater in carcere fame interit, Antigonum fratrem occidit, cuius mortem Iudas Effesus propheta discipulis suis prædixerat, tandem tyrannus ipse, cum Ituræam ad circumcisionem ac Iudaismum compulisset, laceratis visceribus, ore sanguinem vomens, perijt.

Anno mundi 3859.

MOX soluit vxor eius vincetos, & fratrem Millius Alexandrū Iannæum regem constituit, qui crudelissimè regnat 27. annis. matrem, fratrem proprium, & plurima millia ciuium occidit, multas vrbes suorum euertit, occingentos Iudæos, coniugibus ac liberis eorum coram ipsis iugulatis, crucifigit Ierosolymæ, eò quod dixissent: non aliter quàm tua forsitan morte, conciliabis tibi animos populi, & hæc fieri letus inter epulas cum concubinis suis prospicit. tandem extemulètia morbo contracto obiit.

Anno mundi 3886.

ALEXANDRA Alexandri vxor, adiuantibus eam Phariseis, pacificè regnat annis 9. Hyrcano filio seniore creato pontifice, qui sacris tantum præsideret.

Anno mundi 3895.

MORTVA Alexandra, filij eius Hyrcanus & Aristobulus inter se de regno cōtendentes ac dimicantes, occasionem dant Romanis, vt Iudæam inuaderent. Hyrcanus enim à fratre Ierosolyma exclusus adit Pompeium Romanum in Damasco, de violentia conqueritur. Itaque Pompeius venit cum exercitu in Iudæam, Aristobulum ipsi occurretem secum retinet, ciuibus ipsum excludentibus, Ierosolymam obsidet, à fautoribus autem Hyrcani in vrbem receptus fautores Aristobuli in templo se cōtinentes obsidet, tertio demum mense vi capto templo; ingreditur cum suis vsque ad sancta sanctorum thesauros ac vasa templi intacta relinquit, sacra facere præcipit, Hyrcano pontificatum donat, ac pontificem declarat. Iudæam tributariam facit, eius procuratorem Antipatrum Idumæum, Herodis Ascalonitæ patrem constituit, Hyrcano pontificatum firmat. Aristobulum & filios eius captiuos abducit secum Romam.

Gabinus autem Iudæam in 5. toparchias siue curias partitur, singulis singulas metropoles assignat: Ierosolymam, Doram, Amathunta, Ierichuntem & Sefhorim, quæ est Galilææ ciuitas. Scque Iudæi regali dominatione liberati sub aliorum dominatione degebant.

Anno

Genebrat.
3934.
Ioseph. 13.
ant. 19. 20.
21. 1. bell. 3.
4.
Alexander
Crucida

Genebrat.
4011.
Ioseph. 13.
ant. 22.
1. bell. 4.
Alexandra
regina,

Genebrat.
4020.
Ioseph. 14.
ant. 1. 2.
& ca 7. 8.
1. bell. 5.
Contencio
fratrum
de regno,

Iudæa sub
acta à Ro-
mana.

Iudæa fit
tributaria
Roman.

Anno mundi 3910.

Ioseph. 14. antiqu. 13. 1. bell. 6. Crassus.
POST hæc Crassus consul Romanus proficiscens contra Parthos, intrat Ierosolymam, spoliat templum: ideoque transgressus Euphraten à Parthis in Perfide cum filio totoque exercitu perijt.

Anno mundi 3914.

Iulius Cæsar.
IVLIVS Cæsar Romanus postquam Gallos Germanos, Britannos subiugasset, Hispaniam, Asiam & Africam occupasset, Romæ primus singulare suscipit imperium, (à quo Imperatores Romani Cæsares appellantur) idque vi armorum tenet annis 4. menses 2. dies 15. Calendarium & annum iuxta Solis cursum (vt hodie adhuc vtimur) emendat, & statum reipublicæ reformat, quintilem mensem, quod eo natus esset Iulium dici decernit. tandem à Bruto & Cassio, & 60. vel amplius senatoribus facta conspiratione. in curia Idibus Martijs 23. vulneribus confoditur & occiditur: occisores intra triennium omnes, vel trucidati sunt, vel semetipsos interemerunt.

Anno mundi 3920.

Genebrar. 4090. Augustus Cæsar.
OCTAVIVS Augustus, Romanus, Cæsar 2 adoptatus Iulij filius imperat annis 55. mens. 8. dies 24 post varia bella ciuilia deuictis hostibus cum maximo triumpho ingressus Romam, Ianum (qui ad indicandum bellum iam 200. annis patuerat) claudit in signum pacis, ac iudicio senatus populi que consensu appellatur Augustus. Sextilis etiam mensis ab eo Augustus est dictus, summaque per totum orbem pace fruebantur omnes.

Ioseph. 14. ant. 18. 20.
 Interea Antipater ex filijs suis Phaselum seniorem Iudææ, Herodem verò Ascalonitam Galilææ præficit. ipse velut omnium pater, sollicitè cunctis super intendit. tandem à Malcho Iudæo veneno necatus interijt, ipseque Malchus ab Herode perimitur.

Anno mundi 3926.

Ioseph. 14. ant. 14. 25. 1. bell. 11.
ANNO 32. pontificatus Hyrcani 4. Augusti Parthi & prece & precio prouocati ab Antigono Aristoboli filio Iudæam inuadentes, eundem Hyrcanum pontificem & Phaselum ducem Iudææ captiuos abducunt, Antigonom violenter in regnum intrudunt, præest annis 3. qui patruo suo priusquam abduci permetteret, aures amputat, ne ad recipiendum pontificatum esset idoneus. Phaselus autem, cum manus liberas non haberet, colliso ad saxum capite, seipsum occidit.

Ioseph. 14. ant. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 1. bell. 11. 12. 13.
 Herodes verò Parthorum vix manus effugiens, aspera licet hyeme abijt Romam, Augusto Cæsari senatuique suas clades exponit, ibique creatur ac constituitur rex Iudæorum, acceptisque auxiliarijs ad debellandum Antigonom, statim reuersus in Iudæam, quærit omni modo suscipere regnum: sed Iudæis (quod alienigena esset pertinacissimè renitentibus, toto biennio parum proficit. anno autem tertio, mensè tertio, vt armorum capta Ierosolyma,

inuitis Iudæis tyrannicè regnat ann. 31. deinde legitimè annis 6. simul annis 17.

Antigonum captum curat ab Antonio Antiochiæ securi percuti, sumit sibi vxorem Mariam filiam Hyrcani capti à Parthis, & filium eiusdem Hyrcani Aristobulum declarat pontificem, vt Iudæorum animos ad se inclinaret. sustulit autem ex filia Hyrcani sibi vxore filios duos.

Philo in breuiar. Ioseph. 15. ant. 3. 20. ant. 16.

Anno mundi 3942.

ANNO regni sui 15. Herodes instaurat templum Domini in Ierusalem, quod occasione bellorum confractum iacebat: intraque triennium, alias octennium consummat. Item Samariam, Turrim Stratonis siue Cæsaream Palæstinæ. & Antipatridam vrbes operosis ædificijs ampliat. Herodiumque castellum extruit ac condit.

Post hæc nocte quadam Herodes paucis cõscijs, sepulchrum Dauid aperire præsumit, sperans sibi maximos inuenire thesauros: sed cū vasa quædam pretiosa reperisset, & niteretur interius ingredi, statim è tenebris flamma erumpens 2. milites eius extinxit: & ita territus à cœpto destitit.

Ioseph. 16. ant. 11. Inuaditur sepulchrū Dauid.

Anno mundi 3954.

ANNO 26. tyrannici regni sui cū Herodes Hyrcanum pontificem à Parthis reuersum aduerteret more prisco regem salutarè à Iudæis, illum sibi socerum, socrumque, & filium eius Aristobolum pontificem à se creatum, atque filiam eius sibi vxorem, & duos ex ea susceptos filios adolescentes Alexadrum & Aristobolum, & quicquid feminis regij superesset, crudelissimè necat. libros etiam omnes in quibus genealogia regum in templo seruabatur descripta comburit, biennioque post Iudæos multis calamitatibus affligit.

Philo in breuiar. Ioseph. 15. ant. 2. 3. 7. 9. & 16. ant. 13. 1. bell. 17. Tyrannis Herodis.

Anno mundi 3958.

ANNO verò 30. regni sui tyrannici, Zanedrim, id est, concilium 70. iudicum siue 70. iudices ex domo Dauid delet, & Analeum quendam Babylonium pontificem Iudæorum constituit, atque Zanedrim ex profelytis sufficit, qui nimium in lege videbatur eruditi. tum & Salomen sororem suam & virum eius de tribu Iuda, itemque proprium filium, quem ex vxore eiusdem tribus susceperat, interficit, quod diceretur iam in lege promissus Christus natus. Fessi tandem Iudæi anno proximo vltro Herodi ac eius posteris regnum offerunt: iurantes in fide ipsius ac posterorum sese permansuros. regnat deinceps legitimè annis 6. tunc iuxta prophetiam Iacob Patriarchæ ablati sceptro de Iuda & duce de femore eius nasci debebat Christus.

Philo in breuiar.

Ioachim, qui & Heli, Nazarenus ortus de tribu Iuda, ac stirpe Dauid cū esset annorum 20. ducit vxorem de tribu sua Annam Bethleemitam existentem annorum 16. simulque sanctè viuentes, substantiolarum suarum tertiam partem,

Hieron. de ortu B. Maria. S. Ioaachim & Annæ coniugij.

tem, eamque potissimam templo ac ministris eius, proximam pauperibus erogant, reliquam victui suo seruant. & ita per annos 20. prolem ex coniugio non habentes, vouent Domino, si donaret ipsis sobolem, eam Domini seruitio manciparent. cumque quodam Enceniorum festo Ioachim Ierosolymis ad altare oblationem suam offerre volens, à pontifice sterilitatis exprobraretur, pudore suffusus secedit ad caulas inter pastores & ecce Angel. Gabriel apprensus primùm Ioachimo, deinde Annæ, annunciat filium ipsis nascituram, nomenque Mariæ nascituræ imponendam.

Anno mundi 3945.

Natiuitas
Mariæ.

CONCIPIT igitur Anna 8. die Decembris, & post nouem menses Die 8. Septembris in Nazaret Galilææ parit Mariam. cuius ortui B. Ioachim octiduo superuiuens, obiisse memoratur 16. die mensis eiusdem, cuius frater Cleophas Annam duxisse fertur vxorem, vt iuxta legem ei masculinum suscitaret hæredem: sed cum & ipse filiam genuisset, etiam Mariæ nomen imponit, & post non multum

temporis, appositus est ad patres suos. quo defuncto, Salomas Annam dicitur habuisse: tertiamque genuisse Mariam.

Prima, cum tertio ætatis suæ anno ablactata iuxta votum præsentaretur à parentibus Ierosolymis in templo, sola per 15. gradus ascendit in templum, vbi cum alijs virginibus, nobiles vsq; ad annos Domino seruiens, ac sanctitate florens, prima virginitatem suam Deo vouet: Diuinæque contemplationi intenta, ibi permanet vsque ad 14. ætatis suæ annum. tunc desponsata Ioseph fabro, ac reuerfa in Nazaret, mox Gabriele Angelo annunciante Diuinitus concepit & peperit Christum Dei filium.

Secunda, nuptum tradita Alphæo, genuit Iacobum minorem, Ioseph Iustum, Simonem Zelotem, & Iudam Thadæum.

Tertia, coniuncta Zebedæo, genuit Iacobum maiorem, Ioannem Euangelistam.

Porro Anna obiit 26. Iulij, feria 3. anno ætatis suæ 50. Maria iam Christum in vtero ferente.

Præsentatio
Mariæ.
Niceph. 2.
Hist. eccl. 3.
Bern. super
missus
est. hom. 2.
Matth. 27.
Act. 1.
Matth. 13.
Marc. 6.
Maria
Cleophas.

Maria Sa-
lome.

V I T A

VITA IESV CHRISTI,

EX QVATVOR EVANGELI-

STIS BREVITER CONTEXTA, ET IN GERMA-

NVM VERVM QVE ORDINEM

DIGESTA.

Anno mundi 3959.

Genebrar.
4089.

EMPORE Herodis Afcalonitæ Regis Iudææ, Angelus Gabriel Zachariæ sacerdoti seni in templo thymia- ma adolenti apparens, nunciat ex vxore Eli- zabet sterili & anu, ipsi nasciturum filium, qui

Concep-
tio Io-
annis.

matris in vtero sanctificandus, & Ioannes ap- pellandus, præcurfor Christi foret: cui Zacha- rias non credens, mutus efficitur. Elizabet au- tem paulò post concipit die vigesimoquarto Septembris, ipsos æquinoctio autumnali. *Luc. 1.*

Anno mundi 3960.

SEXTO dein mense, æquinoctio vernali, vicefimoquinto Martij, idem Gabriel mis- sus à Deo in Nazaret Galilææ, ad Mariam vir- ginem desponsatam Ioseph fabro annunciat filium, qui Iesus nominandus, Dei filius, & Christus rex esset, ex ipsa nasciturum, idque il- læsa eius virginitate: cui illa assentiens, mox virtute Spiritus Sancti concipit. *Luc. 1.*

Incar-
natio Chri-
sti.

Prægnans Maria, euestigiò abit ad montà- na in ciuitatem Iuda, salutatque Elizabet cog- natam suam: cuius foetus materno in vtero præ gaudio subsilit. Elizabeth afflata spiritu, Mariamque fructumque eius benedicit. Maria verò Dominum cantico magnificat: ac mora- ta ibidem menses ferè tres domum repetit. *Luc. 1.*

Visitatio
Mariæ.

Die vigesimoquarto Iunij, solstitio æstiu- ali, Elizabeth parit filium: qui octauo die cir- cumciditur, vocatur Ioannes, gaudent ac mi- rantur vicini. Zacharias recepta loquela pro- phetans, cantico Deum benedicit. Puer autem crescit habitatque in deserto, vsque ad diem o- stensionis sui coram Israel. *Luc. 1.*

Natiuitas
Ioannis.

Cæterum Ioseph Mariam desponsatam sibi coniugem, à se intactam, grauidam aduertens, vult eam clanculum dimittere: sed nocte ab Angelo edoctus, quod de spiritu Sancto im- prægnata, paritura esset Saluatorem, accipit eam in suam. *Matth. 1.*

Vicilla-
tio Io-
seph.

Anno Christi 1.

POSTHÆC cum Augusti cæsaris edi- cto, describeretur vniuersus Orbis, Ioseph & Maria ascendunt in Bethleem Iudææ nomina accensum daturi: vbi illa parit Christum, ipso solstitio hyemali, noctis medio, quæ diem vi- gesimumquintum Decembris, eumque Domi-

Natiuitas
Christi.

nicum, præcedebat: editum fascijs inuoluit, in præsepi reclinat: idque Angeli cælitus pasto- ribus super grege suo excubantibus nunciant: pastores festini puerum inuisunt, vident, præ- dicant. *Luc. 2.*

Octauo die, calendis Ianuarij, puer circum- ciditur, vocaturque Iesus. *Luc. 2.*

Circum-
cisio.

Quinto à circumcissione die, Ianuarij sexto, Magi tres stellæ ductu ab Oriente profecti Ie- rosolymam, & inde in Bethleem, supplices puerum adorant, ei munera, aurum, thus, & myrrham, offerunt: oraculoque moniti, alia via redeunt in patriam. *Matth. 2.*

Ephipha-
nia.

Die à partu quadragesimo, Februarij secun- do, completis diebus purgationis Mariæ dela- tus puer à parentibus Ierosolymam, sistitur se- cundum legem in templo ipsi Domino: vbi Simeon pius senex suscipiens infantem in vl- nas, Deum cantico laudat: & mira de puero ei- usque matre vaticinatur. Anna quoque prophe- tissa vetula, Domino confitetur, puerumque commendat. *Luc. 2.*

Purifica-
tio Mariæ.

Nocte sequenti, Ioseph ab Angelo in som- nis admonitus, fugit à facie Herodis, cum pue- ro & matre eius in Aegyptum, ibique commo- rantur sexennio, vsque ad obitum Herodis. *Matth. 2.*

Fuga in
Aegyptum.

Herodes autem volens extinguere Chri- stum missis satellitibus occidit omnes pueros, à bimatu, & infra: in Bethleem, & in omnibus finibus eius. *Matth. 2.*

Infanticid-
ium.

Anno Christi 6.

SEXTO hinc anno Herodes morbo inter- scutis aquæ, & scatentibus toto corpore ver- mibus, miserè moritur. Statimque Cæsar Au- gustus, in quatuor filios eius partito regno, Archelaum Iudææ, Herodem Antipam Gali- lææ, Philippum Iturææ & Traconitidis, Lysa- niam Abilenæ, Tetrarchas instituit. *Luc. 3. Io- seph. 17. ant. 17. 2. bel. 4.*

Tetrar-
cha.

Tunc Ioseph, Angeli monitu, cum puero, ac matre eius reuertitur in terram Israel: Au- diens autem Archelaum regnare in Iudæa, o- raculo iussus, secedit in Galilæam: habitatque in Nazaret. Puer verò crescit ac confortatur. Euntque parentes eius quotannis in festo Paschæ Ierosolymam. *Matth. 2. Luc. 2.*

Reditus
ex Aegy-
pto.

Anno Christi 12.

IESVS autem annos natus duodecim, a- scendit cum parentibus ad festum Paschæ Ierosolymam: vbi amissus, ac frustra inter cog- natos notosque quæsitus, post triduum in- venit in templo, sedens in medio docto- rum.

Iesus in
ter Do-
ctores.

rum ac disputans cum eis, ita vt admirarentur omnes. redit cum parentibus Nazaret: & subditus illis, proficit ætate, sapientia, & gratia, apud Deum & homines. *Luc. 12.*

Anno Christi 15.

Præfides.

ANNO principatus sui nono, Archelaus accusatus à Iudæis insolentiæ apud Cæsarem: relegatur in exilium Viennam Galliæ. Ac deinceps Iudæa à Romanis Præsidibus gubernatur. *Ioseph. 17. ant. 19. & 2. bel. 6.*

Tiberius.

Augusto defuncto, Tiberius Cæsar imperavit annis viginti tribus. Initio modestè præfuit adeo vt quibusdam præsidibus augenda tributa suadentibus, scripserit: Boni pastoris esse, tondere pecus, non deglubere.

Anno Christi 29.

Prædicatio
Ioan. nis.

ANNO Tiberij decimoquinto, Pilato Præfide Iudææ, sub Pontificibus Anna & Caïpha: Ioannes, qui hæctenus in deserto vitam miræ austeritatis egerat, vestitus pilis cameli, cinctus zona pellicea circa lumbos, victitans locustis ac melle syluestri, panem non edens, vinum & siceram non bibens: iam tricessimum ætatis agens annum Dei mandato incipit in deserto Iudææ, & circumquaque in finitimis Iordanis prædicare pœnitentiam, baptizare, obiurgare, terrere, minari arboribus sterilibus excidium: Phariseos & Saduceos seuerè corripuens, turbis misericordiæ opera, publicanis iustitiæ tenorem, militibus iniuriæ abstinentiam præscribens: Contestans instare regnum cælorum: se baptizare aqua ad pœnitentiam, sed iam iam fortiozem ac præstantiozem se venturum, qui baptizaret Spiritu Sancto & igni: & areæ suæ paleas à tritico secerneret. Itaque multi vndiq; ad baptismum confluunt. *Matth. 3. Marc. 1. Luc. 3.*

Anno Christi 30.

Baptif-
mus
Christi.

VENIT eodem & Iesus, ac inter alios à Ioanne, licet aliquam diu recusante, baptizatur in Iordane, sexto Ianuarij, ingressus iam iam annum ætatis suæ trigessimum: cumque oraret, apertum est cælum, & Spiritus Sanctus specie columbæ in verticem ipsius descendit: quin & Pater sua vocè cælo palam testatur hunc esse Filium suum vnice dilectum. *Matth. 3. Marc. 1. Luc. 3.*

Ieiuniū.

Baptizatus, mox impetu Spiritus secedit in desertum Quarentanæ: vbi habitans cum bestis quadraginta dies noctesq; ieiunat. *Matth. 4. Marc. 1. Luc. 4.*

Tentatio.

Post quos esuriens, variè tentatur à Diabolo, primò lapidibus in panes vertendis: inde ductus Ierosolymam super pinnam templi, præcipitio sui: dein subductus in montem excelsum, adoratione Satanæ: tandem, victus in omnibus Diabolus recedit: victori Christo ministrant Angeli. *Matth. 4. Marc. 1. Luc. 4.*

Multis autem existimantibus, Ioannem esse Christum, mittunt Iudæi ab Ierosolymis

sacerdotes ad Ioannem in Bethabara trans Iordanem baptizantem, vt interrogarēt eum, quis nam sit? Quibus respondet, se non esse Christum, nec Eliam, nec Prophetam illum: sed vocem clamantis in deserto, Paratè viam Domini, iuxta Isaïæ prophetiam. In medio autem ipsorum stare quemdam, qui se esset prior, tantoq; dignior, vt ipse indignus sit, qui soluat corrigiam calceamenti eius. *Ioan. 1.*

Testimo-
nium Io-
annis de
Christo.

Postridie venientem ad se Iesum digito demonstrans populo, denunciat eum esse Agnum Dei qui tollit peccata Mundi: sibi que cælesti signo manifestatum, ipsum esse filium Dei. *Ioan. 1.*

Demon-
stratio.

Postero die rursus Iesum ambulantes discipulis suis ostendens, iterum prædicat Agnum Dei: vnde andreas & Petrus Christum agnoscere & sequi cæperunt. *Ioan. 1.*

Agnitio.

Quibuscum abiens Iesus in Galilæam, obuium sibi Philippum ad se consequendum vocat: per quem & Nathanaeli innotescit. *Ioan. 1.*

Adhæsi-
o.

Anno Christi 31.

TERTIO die, vocatus cum discipulis ad nuptias in Cana Galilææ, cum deficeret ibi vinum, Maria matre ipsius interpellante, primum edens miraculum, aquam conuertit in vinum: eodem (vt tradunt Patres) die, quo fuerat baptizatus, anno reuoluto. *Ioan. 2.*

Mutatio
aquæ in
vinum.

Inde descendit Capernaum cum matre, cognatis, & discipulis: ibiq; manent diebus paucis. *Ioan. 2.*

Caperna-
i.

Sub festum Paschæ, ascendit Ierosolymam, ac ibi vendentes vnà cum ipsorum mercibus, flagello eiecit è templo. Rogatus à Iudæis signum vendicæ autoritatis: respondet, templum corporis sui ab ipsis soluendum, idemque se intra triduum excitandum. Et plerisque eo loci editis miraculis, multos ad credendum in se pertrahit. *Ioan. 2.*

Eiectio
vendentium.

Paulò post Nicodemum Phariseum, principem Iudæorum nocte ad se venientem, docet regenerationis ex aqua & Spiritu necessitatem: Item se, instar serpentis à Moyse in deserto erecti, exaltandum: ac credentes in se, saluaturum. *Ioan. 3.*

Nicodemus.

Hinc abiens, moratur in Iudæa cum discipulis suis, ac per eos baptizat: Ioanne id temporis baptizante in Ennon iuxta Salim. Vnde cum discipuli Ioannis quererentur ad ipsum, quòd plures ad Iesum confluerent, responderet Ioannes: Illum oportere crescere, se verò minui. *Ioan. 3.*

Baptizatio
Christi.

Posthæc Ioannes corripit Herodem Tetrarcham Galilææ, quod Herodiade vxore Philippi fratris sui viui, per incestum coniugium abuteretur: quapropter ab eo captus, vinctus carceri includitur. quem Herodes libenter audiebat, & audito eo, multa faciebat. *Matth. 14. Marc. 6. Luc. 3.*

Incarce-
ratio Io-
annis.

Huius traditionem, simul & Phariseorum contra se quoque inuidiam intelligens Iesus: relicta Iudæa, repetit Galilæam. *Matth. 4. Marc. 1. Luc. 4. Ioan. 4.*

Secessus
Christi.

Venit

Venit itaq; Sichar Samaritæ, quatuor mensibus ante messem, hoc est, sub finem Nouembris: vbi, discipulis vt cibos emerent ciuitatem ingressis, Iesus fatigatus ad fontem Iacob residens, cum muliere Samaritana loquitur de aqua viua, deq; adorando Deo in spiritu & veritate: cui tandem aperit se esse Messiam, ac per eam multis Samaritanorum innotescit quorum rogatu ingressus ciuitatem, manet ibi dies duos. *Ioannis. 4.*

Samaritana.

Galilæi.

Inde progressus in Galilæam, à Galilæis benignè excipitur ob miracula ipsius Ierosolymæ conspecta. *Ioan. 4.*

Regulus.

Pergit Canam Galilææ, vbi à Regulo pro filio eius Capernai iam animam agente serio requisitus: verbo filium à febre, & patrem ab incredulitate liberat. *Ioan. 4.*

Prædicatio Christi.

Posthæc relicta Nazaret, migrant Capernaum Galilææ emporium, inq; eo deinceps habitat: & exinde incipit palam prædicare Evangelium regni Dei. *Matth. 4. Marc. 1.*

Vocatio piscatorum.

Ambulans iuxta mare Galilææ, Petrum & Andream fratres piscantes ad se sequendum vocat. Progressus pusillum, alios item fratres Iacobum, & Ioannem retia in nauis cum Zebedæo ipsorum patre resarcientes, ad se conuertendum euocat. *Matth. 4. Marc. 1.*

Captura piscium.

Cumq; iuxta idem mare (quod & stagnum Genezaret dicitur) turba irrueret in ipsum, vt audiret verbum Dei. ingressus cum prædictis discipulis nauis Petri, sedens docet ex ea turbam: inde iubet ei rei rete, illico capitur ingens vis piscium: quo miraculo eosdem discipulos in sui admiratione pertrahit: qui mox relictis omnibus, constanter iam illi adhaerent. *Luc. 5.*

Dæmoni-
acus.

Cum his reuersus Capernaum, statim sabbatis in synagoga docet, ac inibi spiritum immundum, ipsum Sanctum Dei confitentem, verbo ex dæmoniaco pellit: ob quod multi ipsius potestatem & doctrinam mirantur, *Marc. 1. Luc. 4.*

Socrus
Petri.

Hinc ingressus domum Petri socrum eius febricitantem, suo tactu, dicto sanat: & vesperi multos infirmos & dæmoniacos sibi oblatos, curat. *Matth. 8. Matt. 1. Luc. 4.*

Secessus
Christi.

Diluculo secedit in desertum, ibique orat: hic primùm à Petro ac discipulis, deinde & à turba quæsitus, inuenitur ac tenetur: quibus respondet, etiam alijs ciuitatibus vicisq; euangelizandum. *Marc. 1. Luc. 4.*

Circueitus
Galilææ.

Itaq; deinceps Galilæam totam peragrat, prædicans in synagogis, sanans omnem languorem, ac dæmonia eiiciens: vnde fama eius in vniuersam Syriam spargitur, ita vt ad ipsum vndique cum varijs ægrotis confluerent, quos sanat omnes: multiq; ipsum sequuntur: quosdam autem sequi volentes reprehendit. *Matth. 4. & 8. Marc. 1. Luc. 4. & 9.*

Seditio
tēpestatis.

Posthæc traiiciens mare Galilææ cum inter nauigandum dormiret, tempestas oritur: Discipuli territi, dormientem inclamant, excitantq;: tum Dominus, increpata illorum dissidentia, tempestatem suo statim imperio

sedat: cunctis, qui aderant, stupentibus. *Matth. 8. Mar. 4. Luc. 8.*

Appulsus in regionem Gerasenorum, duos dæmoniacos sæuissimos sibi occurrentes, (quorum alter legione dæmonum obsessus erat) verbo liberat: dæmones ipsius permisso migrant in porcos, qui mox ad duo millia præcipitati in mare, suffocantur: vnde Christus rogatus à Gerasenis, vt discedat: qui à legione liberatus erat, vult Christum consequi, sed ablegatus domum, passim prædicat, quanta sibi fecisset Iesus. *Matth. 8. Marc. 5. Luc. 8.*

Eiectio
dæmonū

Rursus ergo transfretat in Galilæam, à turba excipitur, redit Capernaum. vbi cum quodam die sedens in domo turbam confertam doceret, Paralyticum per tectum in lecto ante se demissum, primùm à peccatis, deinde & à paralyti, dicto curat, ita vt sublato in humeros lecto, abiret domum: turbis ob hoc mirantibus. *Matth. 9. Marc. 2. Luc. 5.*

Paralyti-
cus.

Anno Christi 32.

REGRESSVS ad mare Galilææ, turbam eò conuenientem docet: præteriens autem Capernai telonium, Matthæum publicanum in telonio sedentem, ad sequelam sui vocat. Mox inibi conuiuio ab eodem acceptus, ac cum Publicanis manducans, Pharisæis ob id murmurantibus, respondet: se venisse, vt vocaret peccatores ad poenitentiam. Ibidem discipulis Ioannis reprehendentibus, quod Christi Discipuli non ieiunarent, ait: ablato sponso ieiunaturos. *Matth. 9. Mar. 2. Luc. 5.*

Vocatio
Matthæi

Hic Iairus archisynagogs supplex obtestatur, sanatum veniret vnicam suam filiam duodenam, morti proximam: quo dum pergat Iesus, inter eundem, mulierem, quæ annos duodecim sanguinis profluuium passa, omnia sua in medicos impenderat, firma fiducia firmam vestis ipsius tangentem, sanat: hinc ædes Iairi cum paucis ingressus, eius filiam iam mortuam, sua voce excitat, excitatam cibari iubet. *Matth. 9. Marc. 5. Luc. 8.*

Sanguifusa

Inde digressus domum, duobus cæcis se subsecutis, visum reddit Post quos, mox dæmoniacum mutum curat: turbis quidem mirantibus, à Pharisæis calumniantibus. *Matth. 9.*

2. Cæcis

Posthæc ascendit iterum Ierosolymam ad festum Paschæ, vbi hominem, qui tinginta octo annos ob peccata languerat, ad piscinam probaticam Angelicum aquæ motum expectantem sabbato sanat, vt iam sublato grabato ambularet. Ob quod cum Iudæi Christum persequerentur, docet se vnà cum Deo Patre suo operari, & habere potestatem etiam mortuos suscitandi ac iudicandi omnes: cui, & Ioannes, & propria ipsius opera, & Pater ipse, imò, & Moyses omnesque Scripturæ, testimonium perhibent. *Ioann. 5.*

Lægidus
38. annis

Hinc transit per sata sabbato secundo primo, discipuli esurientes, spicas vellunt confricant & edunt: Pharisæi accusant, Christus autem excusat eos exemplo Dauidis & sacerdotum. *Matth. 12. Marc. 2. Luc. 6.*

Confricatio
grainum.